OMGEVINGSANALYSE 2024-2028

“OPEN CALL - FUNCTIES & immaterieel erfgoed - stap méé in met jouw erfgoedorganisatie!”

Met een **online bevraging** peilden we bij collectiebeherende organisaties naar hun interesse om te stappen in één of meerdere trajecten rond de decretale functies voor immaterieel erfgoed voor cultureel-erfgoedorganisaties. We peilden tevens naar hun vragen én inspirerende ervaringen.

MAILING SEPTEMBER 2022

Beste,

Zoals vele collega-organisaties in de erfgoedsector, bereidt ook Werkplaats immaterieel erfgoed de plannen voor de periode 2024-2028 voor. In de komende beleidsperiode willen we inzetten op het uitdiepen en concretiseren van de functies uit het Cultureelerfgoeddecreet. En dat doen we graag samen, met jullie:
Wat betekenen deze functies, toegespitst op immaterieel erfgoed, binnen de werking van jouw organisatie? Wat gebeurt er al, en wat kunnen we leren van mekaar, of van boeiende voorbeelden uit het buitenland? Wat heb je nodig om in de praktijk aan de slag te gaan rond immaterieel erfgoed?

Met drie verkennende, verdiepende en inspirerende trajecten rond de functies ‘herkennen & verzamelen’, ‘presenteren & toeleiden’ en ‘behouden & borgen’ gaan we samen met collega’s van musea, archieven, erfgoedbibliotheken, dienstverleners en erfgoedgemeenschappen concreet aan de slag, op maat van de werkingen op het terrein.
We gaan hierbij optimaal voor het het experimenteren rond bestaande werkingen en projecten, en verkennen nieuwe mogelijkheden, wisselen ervaringen uit en gaan voor sámen leren. Op basis van de trajecten en ervaringen, werken we concrete methodieken en tools uit die breed inzetbaar zijn en verder gedeeld kunnen worden met het erfgoedveld.

Voorziene timing:

- In 2024 werken we rond de functie ‘herkennen en verzamelen’: over het in kaart brengen, registreren, documenteren, waarderen, … van immaterieel erfgoed
- In 2025-2026 werken we rond de functie ‘presenteren en toeleiden’: hoe toon je immaterieel erfgoed? Hoe zorg je voor betrokkenheid bij dit erfgoed, met aandacht voor diverse stakeholders en publieken?
- In 2027-2028 werken we rond de functie ‘behouden en borgen’: over het doorgeven en het actualiseren van immaterieel erfgoed, over de link tussen roerend en immaterieel erfgoed, over de rol van jouw organisatie binnen het borgen van immaterieel erfgoed.

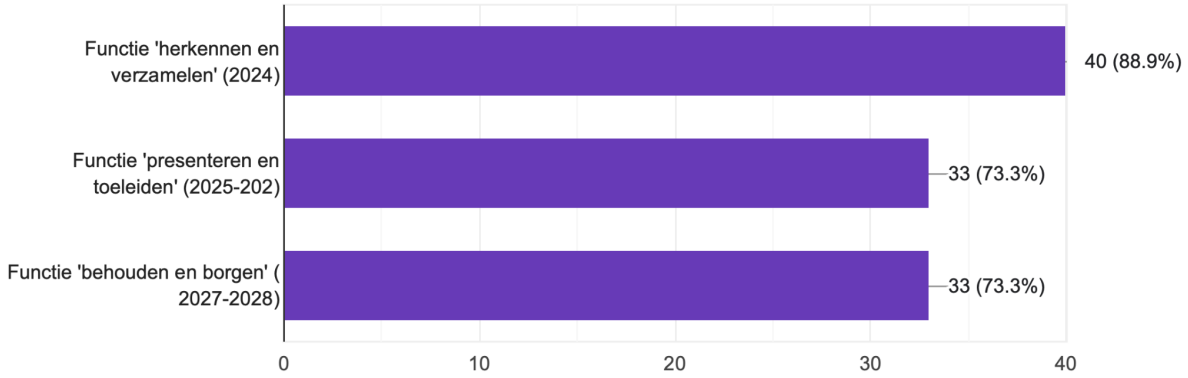
RESPONDENTEN

Vlaams Architectuurinstituut	In Flanders Fields Museum
Abby Kortrijk	COMEET (EGC Meetjesland)
Musea Maaseik	Fotomuseum Antwerpen
ZENDER (Erfgoedcel Pajottenland & Zennevallei)	CAG
Boekentoren - Universiteitsbibliotheek Gent	Erfgoedcel Brussel - VGC
Museum Vleeshuis	CAVA
ADVN	Stad Geel
PARCUM (dienstverlenende rol)	KOERS. Museum van de Wielersport (Roeselare)
museum DE MINDERE	KADOC-KU Leuven
t Grom - Museum van de Groentestreek	Speelgoedmuseum Mechelen vzw
MAS	Cultuurregio Leie Schelde
FARO	FellXart Museum
M HKA	Erfgoedcel Leuven
GUM - Gents Universiteitsmuseum	ECRU Erfgoed
Jenevermuseum	Vlaams Architectuurinstituut
CEMPER	Huis van Alijn
Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis	Erfgoed Vlaamse Ardennen
Erfgoedcel Dijk92	De wereld van Kina
Memorial Museum Passchendaele 1917	Texture, museum van vlas en textiel
Universiteit Antwerpen	Erfgoed Viersprong
FARO	Industriemuseum
PARCUM	Yper Museum
In Flanders Flelds Museum	

ANTWOORDEN

Mijn organisatie stapt graag mee in een traject rond:

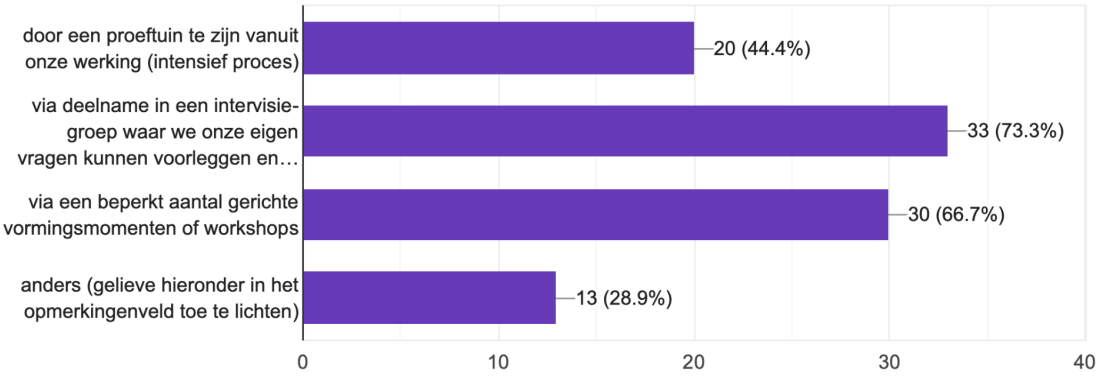
45 responses

BEREIDHEID TOT TIJDSINVESTERING

We werken de trajecten uit op maat van jullie vragen en mogelijkheden. Geef hier jouw voorkeur aan. We werken graag mee:

45 responses

Indien je hierboven 'anders' aanvinkte, licht dan hier je antwoord toe:

Door met onze Stadsliving een locatie te bieden waar rond deze thema's kan worden gebrainstormd, gewerkt en geëxperimenteerd
Vanuit FARO steeds bereid om samen vormingsmomenten op te zetten of mee te denken over jullie vormingen!
De potentiële samenwerking ligt hier niet in een aansluiten bij de immaterieel erfgoedwerking stricto sensu.
Tijdsinvestering per functie: Functie 'herkennen en verzamelen' --> lerend netwerk Functie 'presenteren en toeleiden' --> vormingsmomenten/workshops

Functie 'behouden en borgen' --> intensief proces
Er zijn ook mogelijkheden om workshops te organiseren met de studenten van de opleiding Erfgoedstudies
We zijn zelf niet rechtstreeks betrokken bij immaterieel erfgoed, maar denken - als daar vraag naar is - graag mee na over het behoud en beheer van objecten die gebruikt worden bij de uitvoering van een immaterieel-erfgoedpraktijk.
Het In Flanders Fields Museum is het museum over de Eerste Wereldoorlog in België. Deze gebeurtenis veroorzaakte talrijke littekens en hoe we hier mee omgaan leidde tot heel wat rituelen en tradities rond herdenking en herinnering. Hierbij is een grote diversiteit waaronder (1)persoonlijke rituelen van rouw zoals de pelgrimages of het plaatsen van een poppy-krans bij een grafsteen, (2) publieke georganiseerde herdenkingsrituelen zoals de dagelijks Last Post onder Menenpoort in Ieper en (3)kalendergebonden tradities zoals de herdenking van een bepaalde slag of de vele diverse rituelen op 11 november over het hele land. Veel rituelen worden gedurende decennia al georganiseerd, maar er ontstaan ook nieuwe rituelen, gestimuleerd door emoties of onderzoek, omwille van een persoonlijke drijfveer of een nieuw facet rond de impact van oorlog die belicht wordt. Dat een gebeurtenis van meer dan een eeuw geleden aanleiding geeft tot zoveel ICE-praktijken is opmerkelijk. Sommige tradities kregen door de eeuwherdenking veel stimuli en een groeiende erfgoedgemeenschap om de praktijk leven te houden, voor andere dreigt de herdenking te verdwijnen. We zijn er dan ook van overtuigt dat het belangrijk is om deze ICE-praktijken in kaart te brengen en de erfgoedreflex hierover te stimuleren.
2024: beperkte tijdsinvestering maar mogelijk (laatste projectjaar Water&Land) daarna is meer mogelijk
Graag even overleggen
Proeftuin zien we vooral binnen het UNESCO dossier; intervisie groep, deelname Gasthuismuseum
Ook in de beleidsperiode 2024-2028 zal immaterieel erfgoed een integraal deel van de KADOC-werking zijn. We willen aandacht besteden aan immaterieel erfgoed binnen alle functies van cultureel-erfgoedwerk. Daarom zijn we potentieel geïnteresseerd in alle drie de trajecten. Zodra de invulling concreter wordt, gaan we graag in overleg om te bekijken welke rol we kunnen opnemen. In ons immaterieel-erfgoedkompas kennen we een iets zwaarder gewicht toe aan de functies 'herkennen en verzamelen' en 'onderzoeken', daar is de complementariteit met andere erfgoedorganisaties volgens ons het grootst. Deelname aan een intervisiegroep of een beperkt aantal contactmomenten zien we voor alle trajecten zitten, een intensieve tijdsinvestering (proeftuin) koppelen we bij voorkeur aan het traject rond 'herkennen en verzamelen'. Maar we staan natuurlijk ook open voor andere voorstellen. Thematische speerpunten voor onze immaterieel-erfgoedwerking in de volgende beleidsperiode zijn religieus erfgoed, zorg en onderwijs, met daarbinnen bijzondere aandacht voor diversiteit en meerstemmigheid. Dit neemt niet weg dat we voor andere thema's binnen ons werkveld

religie-cultuur-samenleving ook een (vraaggestuurde) dienstverlening inzake immaterieel erfgoed willen voorzien.
Wat betreft herkennen en verzamelen; enkel op de hoogte gehouden te worden (geplande verhuis maakt instappen niet mogelijk)
Voor de functie 'herkennen en verzamelen' willen we graag een proeftuin zijn; voor de functie 'presenteren en toeleiden' willen we deelnemen in een intervisie-groep
In 2024 bestaat De wereld van Kina 100 jaar. We vieren dit met verschillende activiteiten/evenementen. Daarom is een intensief proces niet mogelijk maar deelnemen aan de intervisie-groep kan wel.
Hey Kia, wij zijn onze ideeën nog wat finaal aan het wikken en wegen, maar hieronder vul ik heel kort een aantal thema's in die bij ons - in de periode die je aangeeft - misschien een raakvlak zouden kunnen hebben. De ene dus al meer onder voorbehoud dan de andere ;-)
Over deelname aan een lerend netwerk twijfelen we, dit hangt af van de finaliteit. Er komt ook een collectienetwerk TWIE-erfgoed, mogelijks is het interessanter voor ons om daarin kennis- en expertiseuitwisseling m.b.t. ICE mee te nemen.
Het thema van het Yper Museum is de stad Ieper en de Westhoek. Een regio met een rijke en bewogen geschiedenis, tradities, rituelen en gewoontes. Het Yper Museum heeft de focus op deze ICE-praktijken van bij de start van het museum in 2019 centraal in de werking gezet. Initieel vooral in de publiekswerking, vanaf 2023 willen we dit over alle museumfuncties heen, inclusief het collectiebeleid. Het Yper Museum werkt vanuit een geografische scope. Als stadsmuseum focussen we op de stad Ieper, maar als bovenlokaal erkend museum ook op de regio van de Westhoek. Als stads- of regiomuseum zien we gelijkaardige uitdagingen bij andere stads- en regiomusea en hierbij is de relatie van museum met de lokale ICE-praktijken zeker bij. Het lijkt ons interessant om vanuit deze optiek samen te werken/af te stemmen als lerend netwerk. Het Yper Museum wil hierbij zeker participeren en een (leidende) rol in opnemen.
Het In Flanders Fields Museum is het museum over de Eerste Wereldoorlog in België. Deze gebeurtenis had een catastrofale impact op mens (de vele doden, gewonden, getraumatiseerden, vluchtelingen, etc) en zijn omgeving (complete vernietiging van dorpen en steden, van de natuur en het landschap). Na WOI ontstond langzaam aan een herdenkingslandschap van begraafplaatsen en monumenten, maar van ook rituelen en tradities rond herdenking, verwerking en herinnering Er tekent zich een grote diversiteit af bij deze tradities en rituelen, waaronder (1) persoonlijke rituelen van rouw zoals de pelgrimages of het plaatsen van een poppy-krans bij een grafsteen (het persoonlijke herdenken) (2) publieke georganiseerde herdenkingsrituelen zoals de dagelijks Last Post onder Menenpoort in Ieper (het publieke herdenken) en (3) kalendergebonden tradities zoals de herdenking van een bepaalde slag of de vele diverse rituelen op 11 november (Wapenstilstand) over het hele land. Veel rituelen worden gedurende decennia al georganiseerd, maar er ontstaan ook nieuwe rituelen, gestimuleerd door actueel herdenkingsgebeuren (cfr de grote dynamiek die vanonder

uit ontstond tijdens de eeuwherdenking), emoties of onderzoek, omwille van een persoonlijke drijfveer of een nieuw facet rond de impact van oorlog die belicht wordt.

Dat een gebeurtenis van meer dan een eeuw geleden aanleiding geeft tot zoveel ICE-praktijken is opmerkelijk. Sommige tradities kregen door de eeuwherdenking veel stimuli en een groeiende erfgoedgemeenschap om de praktijk levend te houden, voor andere dreigt de herdenking te verdwijnen.We zijn er dan ook van overtuigd dat het belangrijk is om deze ICE-praktijken in kaart te brengen en de erfgoedreflex hierover te stimuleren.

OVER 'HERKENNEN EN VERZAMELEN'

Welke concrete vragen leven er in jouw organisatie rond het 'herkennen en verzamelen van immaterieel erfgoed'?

Hoe registreren? Zijn er ondertussen speciale digitale tools?
- Concreet verzamelen van ICE op regio niveau vanuit een EGC werking .../ Vele actoren zien zichzelf niet als ICE-beoefenaars alhoewel ze dit wel zijn...
Welk immaterieel erfgoed kan een plaats krijgen binnen de erfgoedcollectie van de Boekentoren? Welke rol kan een erfgoedbibliotheek zoals de Boekentoren hierin spelen? Hoe baken je af wie zich met welk IC bezig houdt, cfr. afstemming verwervingsbeleid fysieke objecten bij collectiebeherende instellingen?
Hoe kunnen we instrumentenbouwtradities concreet verzamelen? Zijn er voorbeelden uit andere instellingen? Het is voor ons niet altijd duidelijk welke actie precies bij welke functie hoort.
Zijn er specifieke methodologieën, beschrijvingsstandaarden, etc. voor het in kaart brengen van immaterieel erfgoed?
Optimalisatie van registratieproces via lage instap, redactiewerk bij WIE of dienstverlener? Koppeling met (bestaande) erfgoeddatabanken
wat doen we met niet-levend of uitdovend immaterieel erfgoed? Zijn (kerkelijke) rituelen IE?
In welke vormen krijgt herkennen en verzamelen neerslag? Een verslag, een beschrijving, een minimum aantal criteria, een videoreportage, een interview, ...
Ik ben nu samen met FARO collega's aan het nadenken over een nieuw aanbod voor mondelinge geschiedenis. Bruggen tussen iCE en mondelinge geschiedenis zijn wellicht ook een interessant thema?
Kunnen methodologieën uit immaterieel erfgoed werkzaam zijn in hedendaagse kunst?
Hoe gaan we om met het registreren van vakmanschap gelieerd aan wetenschappelijke bedrijvigheid?

Het Jenevermuseum zet volgende beleidsperiode verschillende projecten/acties op rond het verzamelen van jenevertradities (project 'kerstmarkten', project 'jenever op foto's', project 'jenever in recepten', project 'oude randapparatuur opnieuw operationeel maken a.d.h.v. originele technieken, project 'databank smaken moutwijn, jenever, likeur')
de lijsten in vraag stellen
Moeten we actief op zoek gaan naar immaterieel erfgoed dat relatie heeft met ons collectieprofiel? Indien er al ICE herkend is, hoe geef je dat aan in het registratiesysteem of elders (niet geschikt om op immaterieelerfgoed.be te plaatsen). Wat is onze rol hierin?
Definiëren en afbakenen van het eigen immaterieel erfgoed gelinkt aan het Passchendaele verhaal.
Ten eerste vanuit onderzoek en onderwijs Erfgoedstudies. Ten tweede vanuit een project Collectie Campus Mutsaard waar het academisch erfgoed gekoppeld is aan immaterieel erfgoed.
Als collectiebeherende instelling verzamelt en beheert PARCUM de staalkaart van het religieus erfgoed in Vlaanderen en Brussel. Voor de komende beleidsperiode willen we meer inzetten op het herkennen en verzamelen van het immaterieel religieus erfgoed. Op welke manier kunnen we dit opnemen in onze eigen collectie?
Rond de herdenkingspraktijken WO I is nog geen overkoepelend onderzoek gevoerd. Enkele tradities en rituelen zijn uitvoerig onderzoek, door lokale heemkundigen tot internationale academici maar de impact van de WO I in rituelen en tradities in Vlaanderen. De veelzijdigheid aan tradities geeft invulling aan het begrip wereldoorlog; mensen over de hele wereld waren betrokken aan het westfront in ons land en raakte iedereen, van schoolgaande kinderen tot opperbevelhebbers. Hoe verschillend gaan we om met herdenking van zoveel verschillende betrokkenen? En welke tradities en rituelen blijven tot vandaag levend?
Hoe kan je registreren op een interessante manier? Zijn er ook andere mogelijkheden dan video- of fotoreportage? Maar vooral: hoe kan ik dat doen zodat er een win-win is voor ons allebei? --> gemeenschappen zijn niet altijd overtuigd van hun voordeel/winst van deze tijdsinvestering.
Meer ervaring en kennis opdoen over het verzamelen van immaterieel erfgoed. Hoe aanpakken en de juiste mensen hierbij betrekken.
Ondersteuning en uitwisseling rond het (visueel) documenteren van ice-praktijken
- sensibiliseren rond, in kaart brengen en registreren van immaterieel erfgoed: o.a. systeem voor registratie als linked data en link met platform? - Ondersteuning bij eventuele waarderingsessies? - Tips bij omgang met immaterieel erfgoedgemeenschap in algemeen (stimuleren participatie...)
Het Gasthuismuseum neemt deze rol op, voornamelijk in de periode van de Dimpnadagen, maar heeft wel de ambitie om dit structureler te doen. Binnen UNESCO dossier willen we onze blik

internationaal verruimen.
Hoe kunnen we optimaal inzetten op het documenteren van de band tussen onze materiële collecties en de daarmee verbonden immaterieel-erfgoedpraktijken? Welke rol kan 'oral history' daarbij spelen? Hoe kunnen we intern de 'immaterieel-erfgoedreflex' verder versterken?
We zetten in op ICE als onderdeel van onze collectie en willen meestappen in een traject om onze ICE in ons registratiesysteem én collectieplan een plaats te geven
de diversiteit aan feesten en tradities in Leuven in kaart brengen, hoe selecteer je, welke criteria hanteer je om geen loze overzichtslijst te maken
We zijn gestart met een traject rond het vieren en herdenken van Sint-Barbara, maar er zijn meer mijnwerkerstradities die we willen verzamelen en borgen.
In 2024 en 2025 plannen we een serie van studiedagen rond het waarderen van het erfgoed van bouwbedrijven. Aannemers, ingenieurs en vaklui zijn vooral aan zet tijdens het scharnierpunt tussen het ontwerpen en het in gebruik nemen van een gebouw. Hun praktijk vindt niet alleen een neerslag in archieven en collecties, maar gebeurt veelal op de werf zelf waar kennis en praktijken worden uitgewisseld. Door zorg te dragen voor het erfgoed van bouwbedrijven willen we meer erkenning geven aan de rol die ze spelen in het tot stand komen van onze bebouwde omgeving en de impact onderstrepen die hun werk heeft op het realiseren van een lange levensduur van gebouwen. Samen met onderzoekers, erfgoedorganisaties en bouwbedrijven zelf buigen we ons tijdens drie studiedagen over hoe hun erfgoed kan inspireren voor historisch onderzoek en de ontwerppraktijk. Voor het cultureel erfgoed van bouwbedrijven willen we volgende beleidsperiode werken rond twee sets aan vragen: 1) Hoe kunnen we het erfgoed waarden? Wat zijn inspirerende gebruikcases? 2) Hoe kunnen we als erfgoedorganisatie bijdragen aan het kaart brengen van de kennisuitwisseling bij bouwbedrijven? Waar liggen de noden van onderzoekers? Waar zien bedrijven prioriteiten?
De meest prangende vraag is momenteel: wat betekent het verzamelen van immaterieel erfgoed? Wanneer heb je dat verzameld? En hoe registreer je dat dan? Ook belangrijk is een visie op lange termijn: immaterieel erfgoed is levend erfgoed, dus nog voortdurend in verandering. Dat wil zeggen dat je dan eigenlijk moet blijven (hedendaags) verzamelen om die veranderingen te capteren?
wij zijn een beginnende erfgoedcel - dus alle info is welkom
Ik volg binnenkort de basiscursus immaterieel erfgoed van Faro. We zijn nog zoekende: 'Wat is er hier allemaal van ICE?' We zitten nog in de beginfase.
Eerder dan vragen, laat ik hier een ballonnetje op dat mogelijks samen te verkennen is: van 2023 tot 2025 plannen we in onze regio drie jaarprojecten onder de noemen 'wij van de wijk'. Een project dat we samen met Avansa Regio Gent (Sandrine De Wilde) op poten willen zetten. We vroegen hiervoor bovenlokale projectmiddelen aan, helaas werden we niet weerhouden weten

we sinds kort. Hoe we verder gaan, ligt momenteel open op tafel.

Het project zet in op het participatief opsporen van aanwezig erfgoed in buurten, waardering en in co-creatie toewerken naar hieraan gekoppelde publieksluiken. We koppelen dit aan maatschappelijke uitdagingen in onze regio als het bevorderen van lokale sociale cohesie en dialoog. Per traject wordt telkens extra aandacht besteed aan het betrekken van een doelgroep die sterk vertegenwoordigd is in de buurt (we koppelen dit aan het idee van de uitdijende stad en maatschappelijke uitdagingen die daarmee gepaard gaan). In 2024 is dit gezinnen met kinderen (project in Melle of Lochristi), in 2025 personen met een etnisch-culturele achtergrond (project in Melle of Destelbergen, aan de rand van Gent).

Ons opzet is erfgoedbreed erfgoed opsporen, maar persoonlijk zie ik in realiteit voor het project in 2025 vooral immaterieel erfgoed als kapstok en focus uitgroeien. Misschien zien jullie hier mogelijkheden in als proeftuin?

Ik bezorg Kia via mail ons aanvraagdossier. Als jullie dit graag mondeling even bespreken om meer zicht te krijgen, bel gerust. Kan eventueel kort online.
Sowieso sta ik er uiteraard ook voor open om vanuit deze projecten deel te nemen in een lerend netwerk.

Rond ICE-praktijken in Ieper en de Westhoek ligt nog veel pionierswerk open. Als museummedewerkers zien wij heel veel potentieel hierin, alleen is de open vraag rond herkennen al een complex issue. Wat is er allemaal aan ICE-praktijken in de regio? Sommige zijn heel publiek, andere bevinden zich eerder in de privé-sfeer of een gesloten erfgoedgemeenschap. Sommige zijn heel onschuldig, andere zijn eerder beladen en complex. De nood om te werken aan de kennis van de ICE-praktijken is groot, maar de mogelijke inzet van personeel is zeer beperkt. Het is wel een kracht van het Yper Museum dat collega's over alle functies heen de attitude hebben om altijd met een open vizier rondom zich heen te kijken met aandacht voor ICE. Het begrippenkader is door alle persoonsleden gekend. Aan de kennisopbouw van lokale ICE-praktijken wordt gewerkt. Ondertussen wordt wel ingezet op ICE-praktijken in de werking, waarbij vooral publieke, in het oog springende praktijken gemakkelijk in het vizier komen, zoals stoeten (project Stoeten doet ontmoeten). De komende jaren zetten we ook in op andere events die minder als erfgoed worden ervaren (en nooit als zodanig worden benoemd) maar die ondertussen gevestigde tradities zijn. Deze praktijken documenteren en opnemen in collectie kan op vele manieren, maar bij voorkeur in samenwerking met de betrokken erfgoedgemeenschappen. Participatie is belangrijk, maar meteen niet de gemakkelijkste keuze. Hierbij vertrekken wij steeds van een goed gevoel met mensen en dingen en staan we open voor experiment, maar we weten dat alles beter kan. Net daarom lijkt het ons relevant om good en bad practices te delen. Ook is de erfgoedgemeenschap niet altijd duidelijk te definiëren. naast de inzet op evenementiële erfgoedpraktijken willen we ook tradities, rituelen of gewoontes in de kijker zetten die lokaal verankerd zijn, volgens sommigen zelfs de couleur locale zijn of behartigen. Hier is er geen duidelijk definieerbare erfgoedgemeenschap en willen we iedereen aanspreken.

In de regio is er veel aandacht aan erfgoedpraktijken gerelateerd aan WOI, maar hierbij respecteren we de verantwoordelijkheid die het In Flanders Fields Museum opneemt.

Rond de herdenkingspraktijken WO I is nog geen overkoepelend onderzoek gevoerd. Enkele tradities en rituelen zijn uitvoerig onderzocht, door lokale heemkundigen tot internationale

academici maar de impact van WO I in rituelen en tradities in Vlaanderen is nog niet op een structurele manier onderzocht. De veelzijdigheid aan tradities geeft invulling aan het begrip wereldoorlog; mensen over de hele wereld (uit meer dan 120 actuele staten), waren betrokken aan het Westelijke WOI front in ons land en raakte iedereen, van schoolgaande kinderen tot opperbevelhebbers. Hoe verschillend gaan we om met herdenking van zoveel verschillende betrokkenen? En welke tradities en rituelen blijven tot vandaag levend? Welke verschillende vormen van herdenken bestaan er, van het persoonlijke, participatieve verhaal over de officiële 'statelijk' herdenkingen.

Zijn er inspirerende projecten, cases, reflecties, voorbeelden, … hierrond die je graag zou delen in dit traject?

De Musea Maaseik ondersteunen ICE dat te maken heeft met de gebruiken die leven rond de lokale heiligen Harlindis en Relindus en hun cultus.
Registratie immaterieel erfgoed muziek en podiumkunsten bij de verschillende religies en levensbeschouwingen (onderdeel themacampagne)
https://ikwashier.live/
https://www.internationaleonline.org/library/#performing_collections
Vakmanschap gelieerd aan natuurhistorische preparatietechnieken, wetenschappelijk glasblazen, gebruik van specifieke wetenschappelijke instrumenten, …
themacampagne, structureel richting werken rond thema's per jaar
Aarde is aarde: Turkse begrafenisrituelen publieksproject maar is niet in collectie terechtgekomen. Hoe zou dit moeten gebeuren? Schafttijd: voorbeeld van op zoek gaan naar ice (Sint Barbaraviering) DHKD 40: participatief project rond Turkse zelforganisatie, zal zeker ICE opleveren maar zal ook enkel in tento terecht komen, hoe verder registreren?
Persoonlijke verhalen/biografieën, al dan niet gelinkt aan collectie en alle praktijken rond herdenkingen/evenementen.
Collectie Campus Mutsaard project
Zelf weinig kennis hierover, maar zeker geïnteresseerd! Ook voorbeelden voor/vanuit meer plattelandsregio's zijn welkom!
Foto-albums in diverse culturen
case lodewijk deleu?
Afhankelijk van uitkomst vriendenboekje en project ICHICH

Naast de aandacht voor immaterieel erfgoed in onze reguliere werking, zijn er enkele specifieke samenwerkingsverbanden en projecten waarin het in kaart brengen van immaterieel erfgoed een belangrijk aandachtspunt is: - Samenwerkingsverband 'Op handen gedragen' (KADOC, Histories, PARCUM; zie https://kadoc.kuleuven.be/8_projecten/2013/2013_02_ophandengedragen): in kaart brengen van de processiecultuur in Vlaanderen. - Project 'Hemelsbreed. Divers religieus erfgoed in Vlaanderen' (KADOC, PARCUM) en vervolgacties (zie https://kadoc.kuleuven.be/8_projecten/2019/2019_16_hemelsbreed): in kaart van brengen van immaterieel erfgoed van de erkende erediensten + verruiming naar andere religies en levensbeschouwingen. - Project 'Hilāl. 50 jaar islamitische eredienst in Vlaanderen (1974-2024)' (zie https://kadoc.kuleuven.be/8_projecten/2022/2022_02_hilal): in kaart brengen van immaterieel moskee-erfgoed. O.a. 'oral history' als methodiek. - Project 'Zorgzaam (met) erfgoed' (KADOC en Museum Dr. Guislain; zie https://kadoc.kuleuven.be/8_projecten/zorgerfgoed): in kaart brengen van tradities/praktijken rond zuigelingen- en kinderzorg binnen gemeenschappen met een migratieachtergrond (i.s.m. Kind en Gezin). O.a. 'oral history' als methodiek.
Samenwerking tussen ICOM Belgium Flanders en WIE om binnen CIDOC aan een standaard voor ICE te werken
Sint-Barbara (2022): oproep + capteren van initiatieven + op termijn mogelijke deelname multinationaal Unesco dossier (verre toekomstmuziek)
Zijn er inspirerende projecten, cases, reflecties, voorbeelden, … hierrond die je graag zou delen in dit traject? Oral history project over de bouw van de Barbican in Londen: https://www.barbican.org.uk/digital-programmes/the-barbican-archive-residency
- Casus poppenspel: vooral de inzichten rond welk materiaal we verzamelden, hoe we immateriële aspecten capteerden, hoe we daarbij samenwerkten met de erfgoedgemeenschap en de experimenten met registratie
Fiertelommegang Ronse ging voor UNESCO; anderen wensten erkenning; velen op eigen initiatief zonder steun erfgoedcel
In de eerste helft van de beleidsperiode willen we werk maken van een nieuwe collectiepresentatie in de schatkamer rond tafellinnen. Deze zal zeker ook historische immateriële elementen bevatten (zoals de bijzondere plooitechnieken voor tafellinnen/servetten om imposante tafelstukken te creëren, met meesters zoals Mathias Gieger of Joan Sallas). Modellenboeken bestaan nog, maar in de praktijk is de kennis quasi verloren gegaan. Misschien kan traditionele ambachtelijke kennis en digitale kennis (parametrisch ontwerpen, bv. Studio Samira Boon, Zaha Hadid) mekaar ondersteunen om deze technieken beter te begrijpen? Dit zou ook een reflectie of onderzoek kunnen bevatten rond tafelcultuur gisteren, vandaag, morgen. Iemand als Marije Vogelzang zou deze thema's op een heel toegankelijke manier kunnen vormgeven en bevragen.

OVER ‘PRESENTEREN EN TOELEIDEN’

Welke concrete vragen leven er in jouw organisatie rond het ‘presenteren en toeleiden van/naar immaterieel erfgoed’?

Wij hopen een nieuw museum te bouwen vanaf 2028 met daarin aandacht voor objecten die aan de vroege middeleeuwen in het Maasland en dus aan de cultus rond Harlindis en Relindis verbonden zijn. Bv. reliekkisten die tijdens de processie worden gedragen. Hoe breng dit bijzondere religieuze en toch volkse erfgoed aan de man/vrouw?
Concrete linken met Toerisme bvb en plattelandswerking
Hoe kunnen we instrumentenbouwtradities concreet presenteren en toeleiden? We geven zelf opdrachten aan instrumentenbouwers, tonen video's en hebben plannen om workshops in te richten, maar het is voor ons niet altijd duidelijk wat precies bij welke functie hoort.
Hier zetten we niet op in.
Koppeling tussen immaterieel erfgoed en museale dienstverlening van PARCUM (nieuw deel van de werking waarbij we (lokale) erfgoedspelers ondersteunen bij het presenteren van hun religieus erfgoed). Hoe kan immaterieel erfgoed hierbij aan bod komen?
Hoe presenteren zonder gebruik van video
Kunnen methodologieën uit immaterieel erfgoed werkzaam zijn in hedendaagse kunst?
Met open blik kennis maken met verschillende technieken om over ICE te communiceren
Hoe ICE verwerken in een permanente museumpresentatie en hoe hierbij de verschillende gemeenschappen betrekken?
Zelf nog zoekende
Geen echte vragen hierrond tenzij de opmerking dat wij onze rol eerder zien in het helpen van erfgoedgemeenschappen dan bij het activeren ervan
Hoe dit immaterieel erfgoed ontsluiten?
Vanuit onderzoek en onderwijs Erfgoedstudies
Als museum voor religie, kunst en cultuur moeten we ook immaterieel erfgoed een plaats geven in onze thematentoonstellingen. Zelf zijn we nog zoekende op welke manier dit het beste wordt gedaan, hoe kunnen we hiermee experimenteren, …
Herdenkingspraktijken rond WO I zijn talrijk. Veelal wordt bij een herdenking een persoon of een groep centraal gesteld. Hoe ga je om in de (re)presentatie van deze praktijken in een museale context en wil je toch inclusief en meerstemmig zijn? Het In Flanders Fields neemt als museum

een rol op in het herdenkingslandschap en is actor in tal van pelgrimages. Dit creëert een opmerkelijke positie als museum, als museummedewerker. Hoe ga je daar mee om? Het museum wil niet alleen een plek zijn waar de herdenkingspraktijken worden verzameld, onderzocht en geduid maar wil ook echt stimuleren dat het publiek de herdenkingsrituelen beleefd. Het museum is ook betrokken organisator in tal van praktijken en wil hier in de toekomst nog verder op inzetten rond het herdenken van burgerslachtoffers. De actuele ICE-praktijken rond WO I in ons land verbinden met hedendaagse oorlogsverhalen kan relevant zijn, maar de juiste toon, inhoud en meerwaarde vinden is niet evident en niet zonder gevaar, dit mag niet vrijblijvend. Het In Flanders Fields Museum wil de kennis en expertise die het heeft in het cureren van oorlogserfgoed ook inzetten in de omgang met ICE-praktijken maar zoekt hierbij tools en kaders. De oorlogsherdenking is ook een reason-to-come voor de vele toeristen in Ieper. Het oorlogstoerisme brengt weer zelf eigen rituelen en tradities met zich mee en beïnvloed de bestaande praktijken. Ook dit stelt de museumwerking voor veel vragen.
Hoe overtuig je publiek om naar een evenement te komen? Hoe verlaag je de drempels?
Hoe vanuit verhalen mensen toeleiden naar diverse soorten fotografisch erfgoed.
Afhankelijk van resultaten voortraject: - Tips bij opzet acties in samenwerking met erfgoedgemeenschap om het erfgoed verder onder de aandacht te brengen en te houden in ruime erfgoedgemeenschap en bij extern publiek? -Mogelijkheden tot dialoog met gelijkaardige praktijken van andere erfgoedgemeenschappen?
geen concrete vragen, we blijven de studiedagen wel opvolgen
Hoe kunnen we de band tussen onze collectie en immaterieel-erfgoedpraktijken, die we verder willen documenteren (zie boven), ook zo goed mogelijk zichtbaar maken voor het brede publiek? Hoe kunnen we onze erfgoedgemeenschappen verder vertrouwd maken met immaterieel erfgoed, rekening houdend met specifieke gevoeligheden (bv. 'vererfgoedisering' van religieuze praktijken ligt soms gevoelig)? Hoe kunnen we immaterieel erfgoed meenemen in onze erfgoededucatieve initiatieven?
Welke innovatieve manieren van presentatie zijn er internationaal om tradities die niet permanent zichtbaar zijn, toch te presenteren aan inwoners en toeristen. Toeristen geven aan interesse te hebben, maar we zijn op zoek naar interessante presentatievormen hierrond.
Momenteel in de fase van het capteren van de Sint-Barbara traditie - nog zoekende naar hoe verder te presenteren. Het toeleiden proberen we nu te doen door een Barbara-oproep. Dit moet verduurzaamd worden.
In 2024 starten we een oral history project op rond de digitale omwenteling in de ontwerppraktijk in de jaren tachtig en negentig. Via dit geïntegreerd project proberen we meer systematisch immateriële kennis te capteren om het proces van het digitaal ontwerpen en digitale archieven beter te begrijpen. De digitale omwenteling heeft op veel vlakken een impact: het ontwerpen zelf; het onderwijs over het ontwerp; de manier waarop bouwprojecten worden gepresenteerd; de manier waarop constructies worden berekend, enz. We capteren de genese van pioniersprojecten. In de keuze van respondenten hebben we aandacht voor stemmen in de marge zoals digitale tekenaars(de zogeheten CAD monkeys), ICT-managers en docenten

tekensoftware.

In 2026 plannen we een tentoonstelling in onze reeks Unfolding the Archives die de resultaten van dit onderzoek vertaalt naar een breed publiek. We hebben vanuit onze werking minder ervaring met het presentatie en toeleiding van born-digital materiaal. Hoe kunnen we bijvoorbeeld de relatie tussen een digitaal object en het immateriële ontwerpproces van dit object tonen en toeleiden? Vraagt het presenteren van born-digital materiaal een meer hybride aanpak met heterogene bronnen?

Hoe presenteer je immaterieel erfgoed in een museum? Aangezien het levend erfgoed is, moet dat per definitie samen met de erfgoedgemeenschap. Maar krijgt het erfgoed niet meteen een andere waarde van zodra je het binnen de museummuren brengt? En moet je dan als museum niet eerder buiten de eigen muren treden?

Rond dit thema zouden we niet meestappen in een intensief traject, omdat het al structureel in onze basiswerking verankerd zit. Maar we zijn wel bereid hier ervaringen rond te delen.

Rond veel ICE-praktijken is een hechte erfgoedgemeenschap. Dus werken rond deze praktijken, betekent werken met mensen en hun passie. De presentatie van een praktijk betekent dus ook dat deze erfgoedgemeenschap een forum geeft. Dit is bijzonder relevant en een sterkte. Als museum werken we er aan om diverse erfgoedgemeenschappen en ICE-praktijken zichtbaarheid en een stem te geven. Dit is een langetermijnvisie, maar tips om dit projectmatig en gefaseerd aan te pakken en toch de langetermijnvisie zichtbaarheid te geven horen we graag. En wat als er botsende visies of conflicten zijn tussen erfgoedgemeenschappen? In Ieper is er zo een jaarlijkse hoogdag voor de auto bij autoraces, een traditie sinds de jaren 1960 die ondertussen zelfs tot wereldkampioenschap is gepromoveerd. Lokaal zijn er grote fans van het event maar er zijn ook heel wat tegenstanders. De komende jaren zullen we hier als stadsmuseum rond werken en stem geven aan beide (en nog andere) partijen zonder blind te zijn voor de polemiek en controverse. Inhoudelijk zien we hier vooral mogelijkheden maar toch is het niet altijd evident. Lokaal weerklinkt de stem van politiek en economie ook geregeld luid bij ICE-praktijken. Bij onderzoek en collectie kan een collectie- of onderzoeksplan ingezet worden bij de thema's waarop in gezet wordt, maar bij presentatie en toeleiden is dit zeer kwetsbaar.

Herdenkingspraktijken rond WO I zijn talrijk. Veelal wordt bij een herdenking een persoon of een groep centraal gesteld. Hoe ga je om in de (re)presentatie van deze praktijken in een museale context en wil je toch inclusief en meerstemmig zijn? Het In Flanders Fields neemt als museum een rol op in het herdenkingslandschap en is actor in tal van pelgrimages. Dit creëert een opmerkelijke positie als hoe ga je daar mee om? Het museum wil niet alleen een plek zijn waar de herdenkingspraktijken worden verzameld, onderzocht en geduid maar wil ook echt stimuleren dat het publiek de herdenkingsrituelen beleeft. Het museum is ook betrokken organisator in tal van praktijken en wil hier in de toekomst nog verder op inzetten rond het herdenken van burgerslachtoffers. De actuele ICE-praktijken rond WO I in ons land verbinden met hedendaagse oorlogsverhalen kan relevant zijn, maar de juiste toon, inhoud en meerwaarde vinden is niet evident en niet zonder gevaar, dit mag niet vrijblijvend. Het In Flanders Fields Museum wil de kennis en expertise die het heeft in het cureren van oorlogserfgoed ook inzetten in de omgang met ICE-praktijken maar zoekt hierbij tools en kaders. De herdenking is ook een reason-to-come voor de vele toeristen in Ieper. Het herdenkingstoerisme brengt weer zelf eigen rituelen en tradities met zich mee en beïnvloedt de bestaande praktijken. Ook dit stelt de museumwerking voor veel vragen.

Zijn er inspirerende projecten, cases, reflecties, voorbeelden, … hierrond die je graag zou delen in dit traject?

Zie hierboven
Zie hoger. Praktijkcases worden uitgetest indien pas ingediend cultureel erfgoedproject wordt gehonoreerd :-)
https://ikwashier.live/
Groepsdynamiek
constituente engagementen voor activering archieven Centrum Kunstarchieven Vlaanderen
Audiovisuele documentaire omtrent het maken van histologische preparaten (ETWIE ism. UGent en GUM)
Van de hierboven opgesomde projecten streven we er zoveel mogelijk naar om deze te delen met een zo breed mogelijk publiek.
zie boven
Een inspirerende expo rond de relatie oorlog en tijd was de expo Conflict, Time & Photography (waarbij fotografie was ingezet als het documenteren van de impact van oorlog in tijdsperspectief) https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/conflict-time-photography
We vinden de levende factor aan ICE en de mogelijkheid tot een BELEVENDE ervaring een zeer dankbare mogelijkheid tot presenteren en toeleiden.
expo mens&Dier Rotterdam?
Net het feit dat het verhaal van Dimpna en de gezinsverpleging op diverse manieren en in verschillende sectoren, met verschillende perspectieven gebracht wordt: denk vb. aan de ommegang zelf, maar ook aan theaterproducties, musical, expo's, educatieve pakketten, docu's,... Werkpunt: wetenschappelijk onderzoek
- De bovenvermelde projecten hebben ook allemaal een publieksluik. Bv. 'Op handen gedragen' organiseert een tweejaarlijkse studie- en contactdag, in 2024 vindt een tentoonstelling plaats n.a.v. 50 jaar erkenning van de islamitische eredienst, ... - In opvolging van 'Hemelsbreed' voerden we een registratiecampagne uit rond religieuze muziek en podiumkunsten (i.s.m. PARCUM, WIE, CEMPER). Zo werden gemeenschappen vertrouwd gemaakt met immaterieel erfgoed en toegeleid naar het platform. - Ontsluiting van bepaalde immaterieel-erfgoedpraktijken (bv. processies) via ODIS, met koppelingen naar het platform immaterieel erfgoed. - We zetten momenteel actief in op bezoeken van erfgoedgeïnteresseerden uit specifieke regio's

aan KADOC (i.s.m. erfgoedcellen). De deelnemers maken dan kennis met erfgoed uit of over hun regio. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan documentair erfgoed dat gerelateerd is aan immaterieel-erfgoedpraktijken.
Project BELEVING i.s.m. diverse partners
Project 'The Archeology of the Digital' door het Canadian Centre for Architecture LIMA platform in Nederland voor digitale kunst. Kenniscentrum rond curatoriële presentatie van media art.
- Nowruz - Dia de los muertos
We zijn van plan om vanaf 2025 een meerjarentraject op te zetten zoals' The Linen Project'. Een praktijkgericht onderzoeksproject rond ontwikkeling en herwaardering creatieve maakcultuur, lokale waardeketens, 'oude' immateriele landbouwkennis met oude en nieuwe erfgoedgemeenschap ('shared stewardship'). In eerste instantie zouden we hiervoor een project indienen samen met Crafts Council Nederland en Algemeen Belgisch Vlasverbond, maar mogelijks valt de bredere Europese vlas- en linnencommunity (jawel, die bestaat ;-)) hierrond ook wel warm te maken. Hieraan zouden ook een aantal TEXLAB's kunnen worden gekoppeld die ook wel immateriële aspecten bevatten: bv. 'het geheim van de fijnste klosdraad ter wereld' (ambacht en ontwikkeling van het handspinnen), een traject rond het ambacht van de 'pruikenmakerij' (naar de historische praktijk van pruiken met gehekeld vlas, in het kader van een tentoonstelling in 2028 rond 'HAAR', eventueel als meester-leerling traject?).
Presenteren van ICE in museumcontext, door het levend houden van technieken en de werkende machines in het museum, de maakwerking.
Een inspirerende expo rond de relatie oorlog en tijd was de expo Conflict, Time & Photography (waarbij fotografie was ingezet als het documenteren van de impact van oorlog in tijdsperspectief) https://www.tate.org.uk/whats-on/tate-modern/conflict-time-photography

OVER 'BEHOUDEN EN BORGEN'

Welke concrete vragen leven er in jouw organisatie rond het 'behouden en borgen van immaterieel erfgoed'?

We hebben een aantal pistes voor ogen hoe ze zouden kunnen behouden en borgen, maar zitten nog met praktische vragen.
Hoe generatiewissels opvangen? Hoe financieren? Het register en de inventaris niet louter als een 'eer'/'label' maar misschien ook als insteek voor subsidiëring?
Bij het borgen van immaterieel erfgoed denken we in ons geval in de eerste plaats aan het documenteren van de tradities en de erfgoedgemeenschap (in actie) in video's, maar we zijn op

zoek naar andere en aanvullende manieren.
Hier zetten we niet op in.
Zelf zit ik al een tijdje te experimenteren met 'peer learning' van gelijkaardige erfgoedgemeenschappen onderling waarbij ze elkaar inspireren en concrete tips uitwisselen rond borgingspraktijken. Feedback uit erfgoedgemeenschappen is erg positief. Concreet gebeurt dit momenteel met de processies binnen 'Op handen gedragen' en de 'Sint-Antoniusvieringen'. Via cases leren ze van elkaar. Op termijn kan dit misschien ook de begeleiding wat minder zwaar maken omdat ze elkaar echt ondersteunen en borgen. Vragen: hoe pakken we dit methodologisch structureel aan? Goede voorbeelden uit het buitenland? Wat is onze rol als facilitator etc?
Hoe leggen we dit vast? Wat selecteren we? Is 'kloosterleven' IE?
Hoe valideren we de kennis en kunde die we overdragen van vakmensen op leerlingen als borging van het immaterieel erfgoed. De leerlingen blijven immers niet in huis, maar dragen de kennis en kunde met zich mee de wereld in. Wat wij fantastisch vinden, maar wat anders is dan een stuk dat roerloos in een depotrek blijft liggen.
Kunnen methodologieën uit immaterieel erfgoed werkzaam zijn in hedendaagse kunst?
Welke kanalen bestaan er tot het duurzaam en participatief borgen van immaterieel erfgoed gelieerd aan wetenschappelijke bedrijvigheid?
We werken verder op basis van het model dat Meemoo uittekende in het traject 'Ice (in)begrepen' en hopen dit te kunnen verfijnen en af te stemmen op onze roerende collecties, liefst in overleg en samenwerking met WIE, Meemoo en het lerend netwerk.
Dringend op zoek naar een manier dat we gemeenschappen écht kunnen helpen bij het borgen. Hoe we dit geïntegreerd krijgen in roerende/immaterieel erfgoed werking. Zoektocht naar wat we kunnen aanbieden in ons aanbod.
Hoe registreren? (zie eerder)
Wij krijgen, als erfgoedcel, regelmatig vragen van traditiedragers (reuzenverenigingen, processies) rond het in stand houden van hun traditie: er is weinig betrokkenheid vanwege lokale besturen, het wordt steeds moeilijker deelnemers te vinden, organisaties willen 'verjongen' maar weten niet hoe...
Welke rol kan ons museum opnemen voor het borgen van het immaterieel erfgoed gelinkt aan Passchendaele 1917 en WO I.
Vanuit onderzoek en onderwijs Erfgoedstudies
We krijgen soms vragen van musea die beheerder zijn van bepaalde (unieke en waardevolle) stukken, zoals gildezilver, reuzen en processiestukken, die nog periodiek uitgeleend en gebruikt

worden door een immaterieel-erfgoedgemeenschap. Zij stellen zich de vraag hoe schade aan deze stukken zoveel mogelijk vermeden kan worden, zonder afbreuk te doen aan de traditie of teveel te vragen van de vrijwilligers.
Het In Flanders Fields Museum zet al langer in op ICE-praktijken in publiekswerking en zet dit vanaf 2023 in op vlak van collectie. Hierbij willen we de veranderende herdenkingspraktijken documenteren en dit opnemen in collectie. Hoe we dit aanpakken, daar zijn we zoekende. Enerzijds willen we bestaande archieven, beeldcollecties ed in kaart brengen, waarbij we als landelijke erkend museum de rol willen opnemen om te ondersteunen in collectiezorg waar nodig en willen sensibiliseren rond de collectiezorg. Collecties in kwetsbare posities worden hierbij zichtbaar waarbij de nodige stappen gezet kunnen worden om deze in de museumcollectie op te nemen. Op die manier hopen we om zicht te krijgen op de bestaande collecties en zo de veranderingen in de herdenkingsrituelen in beeld, tekst, audio en objecten te kunnen documenteren. Daarnaast starten we het proactief documenteren van herdenkingsrituelen. Maar hoe selecteer je? De meest kwetsbare die een stille dood dreigen te sterven in combinatie met zeer levendige praktijken? Diversiteit in locaties, schaal van publieksbeleving, diversiteit in wie herdacht wordt? Of de graad van bereidheid van participatie om deel te nemen aan zo'n actie door de betrokken erfgoedgemeenschap?
Hoe vind je vrijwilligers die zich met ongekende, oudere technieken willen bezighouden? (bv. maalderij opkuisen). Dit is zo'n niche en vrijwilligers vinden is al geen evidentie... Kan er een soort platform gemaakt worden of gedeelde lijst/witte gids waar kenners/ambachtslieden/mensen met ervaring in immaterieel erfgoed gebundeld worden? (mag ook iets intern zijn).
Hoe de verzameling van info goed verzamelen en borgen
Afhankelijk van resultaten voortraject: Hoe contacten opbouwen en onderhouden met erfgoedgemeenschappen en interageren?
Welke concrete rol kan het Gasthuismuseum hierin opnemen, welke participatietrajecten kunnen we opstarten ook tussen de vijfjaarlijkse Dimpnadagen
Welke rol kunnen we hier opnemen om zo complementair mogelijk te zijn t.o.v. het trekkersnetwerk? Hoe kunnen we nog meer inzetten op het behouden (en valoriseren) van het met immaterieel erfgoed verbonden documentair erfgoed?
Hoe iets verduurzamen - van projectmatig werken naar een duurzame werking rond immaterieel erfgoedpraktijken.
Niet van toepassing
- Hoe breng je de erfgoedgemeenschappen op een goede manier in kaart, hoe documenteer je waar welke kennis zit, wie ergens rond werkt of iets van afweet, ...? We werken nu intern met infofiches (ook bij collectieverwerving) maar passen dit nog niet consequent toe er zijn misschien betere systemen om de informatie te kunnen bijhouden en onderlinge linken te leggen. - Uitdagingen op vlak van materiële voorwaarden voor behoud van ICE: we bekijken dit graag in

relatie tot elkaar want om kennis over technieken en vakmanschap door te geven is het noodzakelijk om ook werkende machines te hebben, wisselstukken, gereedschappen, grondstoffen, … Ook de kennis hoe je hier blijvend voor kan zorgen is relevant.
- Documenteren en registreren van ICE: dit kwam aan bod in het lerend netwerk vorig jaar (o.a. workshops met MEEMOO) maar dit resulteerde nog niet in concrete oplossingen of tools op maat van collectiebeherende instellingen. Het linken van ICE aan (materiële) collectiestukken en manieren om captaties van ICE te registreren zijn voor ons interessant om verder te verkennen.
- Hoe zet je in op duurzaam behoud? Meester-leerlingtrajecten zijn een belangrijke stap maar zijn beperkt in één-op-één overdracht. Hoe kunnen we dit verder verduurzamen?

Het Yper Museum zet al langer in op ICE-praktijken in publiekswerking en zet dit vanaf 2023 in op vlak van collectie. Hoe we dit aanpakken, daar zijn we zoekende. Enerzijds willen we bestaande archieven, beeldcollecties ed van lokale ICE-praktijken in kaart brengen, zowel private als publieke collecties. Daarnaast starten we het proactief documenteren van diverse ICE-praktijken. Maar hoe selecteer je? De meest kwetsbare die een stille dood dreigen te sterven in combinatie met zeer levendige praktijken? Diversiteit in locaties, schaal van publieksbeleving, diversiteit? Of de graad van bereidheid van participatie om deel te nemen aan zo'n actie door de betrokken erfgoedgemeenschap?
Hierbij is ook afstemming noodzakelijk met thematische spelers. Er is lokale afstemming met het Stadsarchief Ieper, erfgoedecel CO7 en het In Flanders Fields Museum maar daarnaast lijkt het belangrijk om met themamusea zoals Koers, Sportimonium, Het Huis van Alijn, het Industriemuseum e.a. afstemming te hebben inzake collectiebeleid. De thema's waar zij gespecialiseerd en de geografische scope waar een stads- of regiomusea rond werkt raken elkaar. Om te vermijden dat we met vele partners rond dezelfde thema's werken of dat we dezelfde erfgoedgemeenschappen aanspreken, lijkt afstemming en dialoog nodig. Deze dialoog leidt niet alleen tot dialoog rond verwerving maar ook tot kennisdeling rond het behouden en borgen, zoals ook registratie ed van ICE-praktijken als collectiebeherende organisatie.

Het In Flanders Fields Museum zet al langer in op ICE-praktijken in publiekswerking en zet dit vanaf 2023 in op vlak van collectie. Hierbij willen we de veranderende herdenkingspraktijken documenteren en dit opnemen in collectie. Hoe we dit aanpakken, daar zijn we zoekende. Enerzijds willen we bestaande archieven, beeldcollecties ed in kaart brengen, waarbij we als landelijke erkend museum de rol willen opnemen om te ondersteunen in collectiezorg waar nodig en willen sensibiliseren rond de collectiezorg. Collecties in kwetsbare posities worden hierbij zichtbaar waarbij de nodige stappen gezet kunnen worden om deze in de museumcollectie op te nemen. Op die manier hopen we om zicht te krijgen op de bestaande collecties en zo de veranderingen in de herdenkingsrituelen in beeld, tekst, audio en objecten te kunnen documenteren. Daarnaast starten we het proactief documenteren van herdenkingsrituelen. Maar hoe selecteer je? De meest kwetsbare die een stille dood dreigen te sterven in combinatie met zeer levendige praktijken? Diversiteit in locaties, schaal van publieksbeleving, diversiteit in wie herdacht wordt? Of de graad van bereidheid van participatie om deel te nemen aan zo'n actie door de betrokken erfgoedgemeenschap?

Zijn er inspirerende projecten, cases, reflecties, voorbeelden, … hierrond die je graag zou delen in dit traject?

Kleuterklasje basisschool Horizon Ternat & de Bloemencorso / 2de spoor van FeliXart
Zie hierboven peer learning Sint-Antoniusvieringen en processies
Onze eigen werking met workshops en cursussen rond botanisch tekenen, zeisen, …
Didactische strategieën
proeftrajecten naar mogelijke verdere reenactment performances
Mogelijk het Creative Europe project.
Zowel op niveau van het lokaal bestuur als op niveau van de intergemeentelijke projectvereniging zit het borgen, koesteren en herinterpreteren van het barmhartige karakter van Geel verankerd in beleidsdoelstellingen. Voor het lokaal bestuur vormt dit een referentiekader over verschillende sectoren heen.
- De functie 'behouden en borgen' komt aan bod in de bovenvermelde projecten. Daarbij gaat het zowel om het behouden van materieel erfgoed als het borgen van immaterieel erfgoed. - Via onze reguliere dienstverlening (consulentenwerking; zie https://kadoc.kuleuven.be/2_erfgoed/22_uwerfgoed) ondersteunen we onze erfgoedgemeenschappen zowel inzake hun documentair als hun immaterieel erfgoed.
FEN Limburg - organiseren vormingen rond ton praten (carnaval)
In de tweede helft van de beleidsperiode zouden we werken rond de waardering van onze uitgebreide kantcollectie: een participatief registratieproject + de selectie van een gedeelte als 'studiecollectie' samen met en in dienst van de erfgoedgemeenschap. Deze zou inzetbaar zijn zowel bij transmissie en overdracht van de traditionele kanttechnieken, als bij het herlanceren of inspireren tot duurzame, innovatieve toepassingen. Hierbij willen we ook richting jongeren/onderwijs werken ('De Modewijzer').
eventueel reflecties en voorbeelden gelinkt aan bovenstaande vragen

HEB JE NOG OVERIGE VRAGEN OF OPMERKINGEN? LAAT HET ONS WETEN!

Graag wat meer inspirerende buitenlandse voorbeelden naar Vlaanderen laten doorstromen en omgekeerd. Misschien via het netwerk van WIE?
Wij zoeken graag naar formats van borging die ook iets opleveren voor de dragers van het immaterieel erfgoed. Zowel naar uitbreiding van het erfgoed als naar inkomsten. Veel immaterieel erfgoed gaat verloren, niet omdat het niet beschreven is, maar wel omdat er geen

uitvoerders meer zijn of de kosten te hoog worden.
Het was steeds fijn samenwerken met jullie, dus laat ons dat in de toekomst ook doen! Krachten bundelen waar we kunnen. bel dus aan als jullie denken dat ik kan helpen!
Hedendaagse kunst is een brede praxis waarbij het bewust verderzetten van artistieke praktijken het kwalitatief verschil kan maken in de publieke sector, als onderscheiden van een focus op artefacten zoals de marktwerking wil. De onderlegger hiervoor is het verzamelen van inzichten en rechten. De collectiewerking is daardoor in essentie immaterieel, zij het niet in de (kwalitatieve) gelimiteerde visie zoals naar voorgebracht in 'intangible heritage'. De deelsector kan m.i. een betere positie vinden in het bredere erfgoedveld indien het zijn eigen kernperspectief verbreedt naar en verbindt met andere immateriële dimensies van cultureel erfgoed buiten deze perspectief.
Het In Flanders Fields Museum zet vanaf 2023 sterk in op de ICE-praktijken in diverse museumfuncties, met een opvallende versterkte inzet in collectie. Wij zijn ervan overtuigd dat een museum pas waardevol inzet op de ICE-praktijken als we onze rol als collectiebeheerder hierbij inzetten, zowel in een ondersteunende rol voor de vele erfgoedgemeenschappen die de herdenkingen mogelijk maken alsook het documenteren van ICE-praktijken in het collectiebeleid. Oorlogserfgoed is echter erfgoed met veel eigenheden, zowel inhoudelijk alsook in de omgang met het erfgoed. Dit maakt het complex en deze 'weerhaken' zorgden in het verleden vaak voor drempels. Het In Flanders Fields Museum wil hier net op werken en een werking opzetten om deze 'weerkhaken', de complexiteiten van dit beladen erfgoed vastnemen om mee om te gaan. Als geëngageerd oorlogsmuseum willen we hier net opzitten en zien we belangrijke kansen om dit realiseren net dankzij de ICE-praktijken.
ik heb hier maar heel kort op geantwoord. Ik vermoed dat jullie ook wel redelijk weten waar we mee bezig zijn. We hebben geen andere concrete vragen voorlopig rond de functies dan de aspecten die al op het domeinnetwerk aan bod zijn gekomen. Willen jullie graag meer info of nog iets vragen, geef zeker een seintje!
We gaan, indien mogelijk, graag in gesprek hierover. Ik stuur nog een mailtje in dat verband.
In de afgelopen periode (2021-2023) hebben/hadden we in KOERS twee grote, langdurige projecten rond immaterieel erfgoed: een traject met Reus Jempi en een traject met de kermisKOERSbus. De beide trajecten hebben eigenlijk betrekking op de drie bovenvernoemde functies en waren projecten met diverse partners. Het is niet zo makkelijk dit hierboven te verwerken. We lichten deze daarom graag eens toe in een online overleg.
We kijken er alvast naar uit om samen te werken in het kader van de trajecten die jullie in 2024-2028 plannen. Hou ons zeker op de hoogte!
intensief traject, hoe intensief is dit?
Presenteren & toeleiden, behouden & borgen zijn nog niet aan de orde. We moeten eerst herkennen en verzamelen; we zitten nog in de beginfase. In 2024 wensen we géén proeftuin te zijn; wel willen we deelnemen aan het lerend netwerk. Vraag aan jullie: Wat is het engagement van het lerend netwerk (hoeveel dagen per maand, ter

plekke of online)?
- Oppassen dat er niet dubbelop wordt gewerkt, nu kwamen op verschillende fora (domein 5 overleg, trajecten WIE, ...) vaak dezelfde zaken aan bod. Afbakening en finaliteit van trajecten is niet altijd duidelijk. - Holistische visie en aanpak (immateriële en materiële onlosmakelijk met elkaar verbonden) blijft ontzettend belangrijk voor ons. We zien er niet altijd een meerwaarde in om immaterieel erfgoed apart te benaderen.
Als stads- en regiomuseum zien we vooral veel kansen om ICE-praktijken een centrale plek te geven in de werking vanuit alle museumfuncties. Alleen is dit geen evidente keuze en overstijgt dit vaak de mogelijkheden, zowel naar personeelsinzet als naar middelen en tijd. De participatieve werking is tijdrovend. Stads- en regiomusea krijgen ook vaak lokaal veel extra opdrachten die het sociale karakter van het museum raken. Ook hier is de inzet op ICE-praktijken en samenwerking met erfgoedgemeenschappen vaak een drijfveer. Hoe groot het engagement en de inzet van het museumpersoneel ook is - en in het Yper Museum is die heel groot - de grenzen van wat kan worden geraakt. Hoe ga je daar als organisatie mee om?
Het In Flanders Fields Museum zet vanaf 2023 sterk in op de ICE-praktijken in diverse museumfuncties, met een opvallende versterkte inzet in collectie. Wij zijn ervan overtuigd dat een museum pas waardevol inzet op de ICE-praktijken als we onze rol als collectiebeheerder hierbij inzetten, zowel in een ondersteunende rol voor de vele erfgoedgemeenschappen die de herdenkingen mogelijk maken alsook het documenteren van ICE-praktijken in het collectiebeleid. Oorlogserfgoed is echter erfgoed met veel eigenheden en weerhaken, zowel inhoudelijk alsook in de omgang met het erfgoed. Dit maakt het complex en deze 'weerhaken' zorgden in het verleden vaak voor drempels. Het In Flanders Fields Museum wil hier net op werken en een werking opzetten om deze 'weerhaken' te benoemen, de complexiteit van dit beladen erfgoed vastnemen om er mee om te kunnen gaan. Als geëngageerd oorlogsmuseum willen we hier net op zitten en zien we belangrijke kansen om dit realiseren net dankzij de ICE-praktijken.

BEDANKT!

WERKPLAATS IMMATERIEEL ERFGOED